Badische Landesbibliothek Karlsruhe

Digitale Sammlung der Badischen Landesbibliothek Karlsruhe

Tractio de incarnatione - Cod. Ettenheim-Münster 198

Mangillius, Antonius

[S.l.], 1632-1634

Capvt IV.

urn:nbn:de:bsz:31-117158

Visual Library

Deus rarum: ex quo hoc ex eo fit in gra fit facere opa meri=
torium ulterioris gra & similiter hoc gra quam habet fit facere opa adee
quatum ut sit satisfactorium pro peccato quia tam remissum e per priam gratiam
suppositam.

Quia negando neg: qa sicut si tu mihi dones debitum v.g. 100 aureo=
rum non possum ego amplius satisfacere pro eorum debito licet possim pro eis donando
facere aliqd opa gratitudinis, ita etiam quando peccatum iam e donatum e
remissum non possumus pro illo amplius satisfacere, satisfactio e necessario respi=
cit e supponit debitum immediate ligens.

Ex dictis, infertur primo nullum purum hominem hoc posse dignè satisfacere
pro peccato mortali alieno, qa hoc etiam ex Pt. rurta relatis colligit, e pri=
que ex Anselmo docente necessariam fuisse Dei Incarnationem ad hoc ut aequa=
lem pretium pro uno peccato poluerentur. idem colligit ex hoc qa alias sequeret
ut infra stabitur per utrisque semper satisfieri pro tota poena debita, pro
peccato mortali debita, qd e falsum infra habebit.

Infertur 2do nullum purum hominem posse dignè satisfacere pro peccato
originali suo vel alieno, qa peccatum originale e peccatum mortale, cum trahat
secum gra privationem, e per sequens mortem Ista, quare qd supra dictum e
de peccato debiti mortali quoad et etiam originali.

Infertur 3tio neg ullam ere creaturam in puro statu naturali considerata, hoc
est ordinatam ad finem supernaturalem posse dignè satisfacere pro uno peccato mor=
tali vel alieno, siquidem id etiam deducitur ex iis quibus supra probavimus nam idem.

CAPT. IIII.

An purus homo possit condignè satisfacere pro peccato mortali separato ab offensa Dei &c.

Superiori capite disputatum dan purus homo posit dignè satisfacere pro uno pe=
cato mortali simpliciter accepto sine affectu e adaequate sumpto prout est annexa
cognitionem gratuus operantis e Dei sine, prout includit id solum malitiam mora=
lem sed etiam offensam Dei, quae hoc peccatum contra accipiunt Authores tum
quaerunt: an purus homo posit dignè satisfacere pro uno peccato mortali in hoc vero
capite debitandum e utrum purus homo posit dignè satisfacere pro peccato mortali
imperfecto e incompleto sine separato ab offensa Dei. qd imperfectum e incomple=
tum appellamus eo qd per accidens, quae ex ignorantiam vel inadvertentiam Dei
in concebilem annexam non habet ea quae alioquin per se loquendo habere solet, hic
ac supponimus posse dari peccatum mortale separatum ab offensa Dei, id e. fuse
probavimus in tractatu de actibus humanis disp. 10 cap. 2. quibus videri poterit cum
de supra modo ex nihil amplius hic dicturi sumus. quanam vero ratione id stringere
posit explicabimus sequentibus adverterdis, hoc e. sufficit ad rem presentem.

Pro solutione igitur propositae difficultatis adverendum e offensam,

ut bene

vt bene definiuit Bartolus in lege, quidam, ff. de haeredib. instituendis, quem se putarit Iurisconsult. et quicquid alium ad perturbandum iniuste adducit, offensa. a. vt supra indicauimus, e duplex; altera bona. pt diei affectiua, altera effectiua; offensa affectiua e actio quam quis facit existimans ea iniuste alium turbari vel induci ad iram siue reipsa turbet, siue n. offensa verò effectiua e actio quae reipsa iniuste turbat alium vel eum ad iram inducit aut laedit, haec a. offensa e duplex, alia e totalis, quia malalis; offensa affectiua totalis e quae ita. reipsa iniuste alium turbat vel laedit vt huic totum finem sit ab operante; offensa effectiua malalis e actio quae ita turbat aut laedit alium vt tn ab eam exercente n fuerit cognitam huiusmodi actione illum iniuste turbari, id, quoniam a. Deus n e capax turbaris ideo secundum doctrinam poeuus hac ratione bene accommodare offensa Dei, vt scilicet offensa affectiua Dei e actio quam facimus vindicantes illam e vtra Dei precepta e voluntatem siue Deo displicere, de hac verò offensa Dei inter loquuntur Theologi dum asserunt offensam Dei includi in peccato, hac sequente pasquet multis in locis vt in matr. 2da disp. 9a cap. 2 vbi ait tunc non Deum offendimus quando vtra eius voluntatem vel preceptum aut legem aliquid facimus, offensa verò Dei effectiua n indet in aliqua actione Dei, cum ipse nihil tamen pati queat, sed in actione vera mala, prout ea Deo reipsa displicet, porro etiam offensa Dei e duplex; semper alia totalis quae e actio mala e ideo reipsa Deo displicet e ab operante fuit cognita, vt talis; alia malalis e haec e actio mala reipsa Deo displicens, quam tn operans n cognouit vt Deo displicentem cum eam exercuit, sed tm pt dictum mm radis e sua nata malalis vtriam, illud a. e discrimen inter offensam Dei affectiuam e offensam creaturae similiter effectiuam, pt cum offensa Dei affectiua semper e mera offensa Dei effectiua, pa cum Deus sit infinite bonus impossibile e pt ei reipsa n displicet at quicquid actio mala, praesertim n operans cognouit eam displicet ipsi Deo vel ee vtra eius preceptum aut voluntatem, vtra verò offensa affectiua creaturae quae saltem coniter consistit in aliqua laesione corporis, famae, vel honoris aut alterius boni exterioris n semper ht annexam offensam effectiuam creaturae, ptt. pt pt ringere. vt Medicus v.g. propinet aegro medicinam ad vitam interferentem, ex qua tn medicina aegrotus mirifice iuuetur atq sanitatem magno sudore quaesitam recuperet, in huiusmodi a. casu eruendo illa medicina ht quidem racem offensae affectiuae pt ptt, n tn ht racem offensae effectiuae respectu aegroti, ipsa realiter n laedit aegrotum nec ei reipsa displicet, sed fuit maxime grata e vtilis.

Ex dictis a. colligi, offensa definitionem supra allatam vt comprehendat tam offensam affectiuam quam effectiuam vtr. e accipiendam, vt offensa sit quicquid iniuste alium inducit ad turbationem vel iram siue re ipsa

siue saltem

rue saltem putatiue vel opinione ignoranti; sed ita illa particula
inuidie accipienda è lato modo, nempe, ita vt offensa realiter vel saltem puta-
tiue, ita stra hos alterius rue propriae rue improprie dictam, qa aliqui in
particula illa stricte sumpsitur definitio, n comprehenderet offensam Dei,
posito qd peccatum, vt multi volunt, n haut malitiam inuidiae propri
dictae respectu Dei. Ado colligit, offensam effectiuam solem respectu offen-
sae affectiuae se habere sicut actio exterior bona vel mala se ht respectu actio-
nis interioris moralis a qua prouenit ac proinde sicut Deus n punit actionem
exteriorem malam nisi prout ea pendet ab actione interiori solum è im-
mediate mala, ita neq punit offensam effectiuam solem nisi quatenus ea
pendet ab offensa affectiua qua sola è actus moralis immediate libera.

Aduertendum è ado cum quarto an pars hoc posit sufficiente satis-
facere pro uno peccato mortali separato ab offensa Dei tiene è sermonem
tm de offensa Dei affectiua è effectiua solli, n a. de effectiua mali, qa
cum actio per se vel ex sua nata grauiter mala, sive ex se è independenter
a quocunq precepto positiuo ex humano vel diuino grauiter stricta dicta-
mine rationis è mala rationali, vt e. g. adulterium, homicidium, patricidium è
posit, vt loco citt. ptm è, fieri cum ignorantia vel inaduertentia Dei inuincibili
remanente cognitione, sincera stricta, quam huiusmodi actiones ht res-
pectum dictaminis rationis è mali rationalis, sequitur huiusmodi peccata facta
cum facta ignorantia vel inaduertentia se separata ab offensa Dei affec-
tiua è effectiua solli, vt ipse ex eo pd sicut huiusmodi offensa circulant
è decrescunt pro incremento è decremento cognitionis Dei a qua pendet,
sta etiam necesse è sublata di cognitione Dei ~~vel~~ per ignorantiam vel
inaduertentiam Dei inuincibilem opposita actiones ex se malas factas
cum eadem ignorantia vel inaduertentia Dei n habere vllam rationem of-
fensae affectiuae vel effectiuae solis Dei, hoc tm rationem offensae mali ~~Dei~~,
effectiuae Dei, qa licet n fuerint cognitae vt displicentes Deo, tamen tm
Deo displicet è Deus tanquam iudex legis naturalis è dictaminis rationis, qua
è quasi vicaria ignis Dei è stra quam illa vt punit easdem actiones,
sicut Rex odit è punit eiusdem commissa stra preceptum Vicarii sui licet
is n fuerint cognita solum vt Vicarius Regis, sed tm vt superior, his o-
mnibus proposita difficultatis sensu è: an pars hoc posit sufficiente satisfacere
pro peccato mortali ~~vel~~ v. g. pro patricidio commisso cum ignorantia vel
inaduertentia Dei inuincibili, è deo, vt stat ex supraductis, separato ab offensa
affectiua è effectiua solli Dei, pd tm supponimus le peccatum mortale?

Dicendum è quidem hominem neq pro peccato mortali commisso cum
ignorantia vel inaduertentia Dei inuincibili posse sufficiente satisfacere. pro hac
propositione faciunt ces illi authores qui in tractatu de actibus humanis loco supra
citt. adduximus pro eisdem statuente ocm actionem ex sua nata grauiter stricta,

nata rationali

nda vocali ei peccatum mortale, etiamsi facta sit cum ignorantia vel inadvertentia Dei invincibili, quis simpliciter docent nullum purum hominem posse dignè satisfacere pro peccato mortali, nec ullam addunt exceptionem.

Hac propositio primo patet ex PP. superiori capite relatis pro sententia illorum portata, et fertur ex D. Anselmo dicente nullum pretium posse a creatura poliri aequale peccato. idem patet ex PP. quos habes apud Lessium de attributis divinis lib. 13 cap. 26 num. 128. quis docent vel supponunt in satisfactione para creatura non posse esse valorem aut pretium inferiorem pro peccato mortali, nec a. et ita, vera esse non possit, si purus homo posset dignè satisfacere pro peccato mortali licet commisso cum ignorantia vel inadvertentia invincibili Dei.

Rogaris posset Patres citatos non esse intelligendos de peccato mortali secundum de peccato mortali quod habet adjunctam rationem offensae Dei vel sit communicum cum Dei cognitione, vel saltem cum invincibili ignorantia vel inadvertentia Dei, non a. de peccato commisso cum invincibili ejusdem Dei ignorantia vel inadvertentia.

Sed contra hanc responsionem est quia sancti PP. utuntur loquuntur de peccato, ut patet ex eorum dictis, quae sit propositiones virtuter negantes vel supponentes non posse offerri vel solvi aequale peccato, ac proinde intelligendi sit etiam de peccato mortali commisso cum Dei ignorantia vel inadvertentia invincibili sive separato ab offensa Dei. atque ex his patet hanc etiam propositionem resolvi in Sanctorum Patrum authoritatem, quae est unum ex primis principiis theologicis.

Do patet secto: quia etiam peccato mortali commisso cum ignorantia vel inadvertentia Dei invincibili debetur poena aeterna infernorum huiusmodi poena debeatur cuicunque peccato mortali actuali, ut certum est apud omnes Catholicos. atqui purus homo non potest dignè satisfacere pro poena aeterna debita peccato mortali, ut probabit capite sequenti. Ergo purus homo non potest dignè satisfacere pro peccato mortali commisso cum ignorantia vel inadvertentia Dei invincibili aut separato ab offensa Dei, nec est mirum requiri ad satisfaciendum pro culpa quam pro poena ei debita, cum culpa sit multo minus malum quam poena, quando a. asserimus purum hominem non posse dignè satisfacere pro peccato mortali separato ab offensa Dei, nolumus significare huiusmodi peccatum esse tale, ut per se exigat satisfactionem propriè dictam, cum e. huiusmodi peccatum non habet rationem offensae objectivae vel effectivae totalis respectu Dei et potest esse, ratione ordinis offensae respectu creaturae, ut est v. g. simplex fornicatio facta cum ignorantia vel inadvertentia Dei invincibili, ideo cum dicimus purum hominem non posse dignè satisfacere pro peccato separato ab offensa Dei, volumus tantum purum hominem non posse facere aliquid bonum opus quod sit aequale secundum bonitatem et dignitatem

malitia

malitia & indignitatis poteri peccati & dico n ide perum hominem facere illum bonum opus per qd fraliter huiusmodi peccatum deleat, vel qd de digno mereatur foam huiusmodi peccato contrariam & oppositam.

Obicies jmo: peccatum separatum ab offensa Dei n hb infinitatem secundum quid vel objectivam & pura creatura pt digne pro illo satisfacere. Consq: patet si verum sit Ans: qa n alia de caa pura creatura n pt digne satisfacere pro peccato mortali, nisi qa peccatum hb infinitatem secundum quid & objectivam. Ans abs: qa peccatum separatum ab offensa Dei n de fraliter aut voluntario & libero contra Deum vel eius voluntatem & legem n hb infinitatem secundum quid & objectivam, hoc e. infinitas resultat vel oritur ex voluntaria & libera peccati contrarietate ad voluntatem & legem Dei, vt patet ex sequentibus.

Qdrd. Ans, & 2 modo peccatum separatum ab offensa Dei n habere infinitatem secundum quid quatenus etiam est objectiva, qa infinitas objectiva n pt reddere sine respectu vel ordine ad aliquid infinitum simpliciter, respondem infinitas objectiva vt talis & nihil aliud e quam denominatio extrinseca ab obje vel termino infinito simpliciter, qua n ruunt peccato separato ab offensa Dei; nego tn peccatum mortale separatum ab offensa Dei carere infinitate secundum quid, qua in hoc consistit vt peccatum sit in quodam genere vel ordine superiori nec potest adequari ab ulla satisfactione pure creature, eo qd huiusmodi satisfactio sit in genere vel ordine inferiori improportionato, ex his d. patet qd ad rationem sit ad probatem Antecedentis.

Obicies 2do: reclusa offensa Dei nulla appareat ratio vel radix ex qua potest in peccato factum ignorantia vel inadvertentia Dei oriri infinitas vel incompensabilitas hoc cum pure hoc n potest digne satisfacere pro huiusmodi peccato, vt colligit etiam ex eo qd Theologi communiter dicunt ex malitia offensa Dei inferunt incompensabilitatem peccati mortalis & pure hoc pt digne satisfacere pro peccato separato ab offensa Dei.

R. negando Ans, & assero contrarietatem ad Dei voluntatem quam hb peccatum mortale, esse quidem sufficientem caam vel radicem illius indignitatis n tn solam vel unicam, qa etiam gravis contrarietas ad rectam ratiem vel naam rationalem per se sumptam e caa sufficiens similis infinitatis, sicut etiam ignis per se sumptus e sufficiens caa caloris, n tn e caa illius unica cum etiam Sol, motus, & alia possint causare calorem, ac proinde, sicut cum dicitur homicidium patratum in Ecclesia & peccatum mortale, qa e gravis contemptus loci sacri, n negat, illud e peccatum mortale quatenus gravis offensa Dei, ita ex eo qd Theologi dicant peccatum mortale habere infinitatem ex ~~quia~~ contrarietate ad Deum, n ideireo negat illud habere infinitatem ex gravi contrarietate ad rationem vel naam rationalem, quare licet peccatum

mortale

mortale factum cum ignorantia vel inadvertentia Dei invenerabili sive separatum ab offensa Dei, et hat infinitatem secundam ex respectu ad terminum rationalem simpliciter, cuiusmodi est Deus, habet tamen etiam quandam infinitatem secundum quid et comparativam ex respectu et strangitate ad rectum rationem et naam rationalem, habet enim infinitatis idem peccatum non potest rationaliter compensari ab ullo bono opere pure creature, ubique collocato in gradu vel ordine inferiori improportionato respectu ordinis in quo est idem peccatum, neque a fortiori peccati inconpensabilitas licet estimata ex ordine ad rationem vel naam rationalem appellat infinitas secundum quid, nimirum per impossibilem eiusdem peccati similitudinem cum infinito simpliciter, ita sicut hoc infinitum nunquam potest ab ullo finito quantumvis multiplicato adaequari, ita dictum peccatum licet in se finitum sit nunquam potest adaequari vel compensari ab ullo bono opere pure creature quantumvis multiplicato. nec obstat quod ne a rationali et ista ratio sint aliquid finitum simpliciter, quia adhuc ex strarietate per respectum ad illam potest peccatum strangere infinitatem secundum quid et comparativam, sicut etiam angulus rectilineus ex sua finita entitate habet infinitatem secundum quid et comparativam respectu anguli strangentis, ita et ab hac licet magis ac magis crescente nunquam adaequari potest, et sicut meritum praemii supernalis ex ordine ad idem praemium non quia in se vere et aliquid finitum, strahit infinitatem quandam secundum quid hac enim non potest adaequari ab ullo merito praemii naturalis licet multiplicato.

Ex dictis p. colligi potest ratio a priori, cur nullum bonum opus pure creature potest esse dignum compensatio pro peccato mortali separato ab offensa Dei, et, quia hoc ex meis principiis intrinsecis sive ex natura tua et actio ordinata ad operandum bene sive conformiter ad suam naam et etiam et iuxta dictamen rationis et legis naturalis, ac proinde quando bene operatur cum faciat id ad fin ex meis principiis intrinsecis et ordinatis non censetur praestare rem magnam, quod etiam hos videtur indicasse, illis verbis supratelatis: cum fecerit ea, atque hinc est quod peccatum mortale separatum ab offensa Dei ut gravior sera naam et etiam hos, adeo turpe et indignum reputatur ut nunquam hos nihil unquam aequivalentorum moraliter vel aut aestimabile in hac vita boni atque peccatum peccatum in rade mali creatari potest, atque hoc colligitur ex rectissima et sapientissima aestimatione Dei cui pro nullo peccato mortali purgato non potest adaequate, vel dignè satisfacere, et patet ex dictis, imo in conspectu divino pars hos nullum potest bonum opus aequidignum ebo facere atque est dictum peccatum.

Addendum est quod ex gravi strarietate cum rade vel naa rationali, licet carent finita simpliciter, potest deprimi malitia peccati mortalis infinita secundum quid ideo inconpensabilis a puro homine debet videri mirum aut

difficile

difficile, etiam ex eo, q̃ multi docent etiam de peccatum veniale esse incompensabile, ab oi opere bono puræ creaturæ, eum a. altro se se gravius malo, licet sit juncta cum ignorantia vel inadvertentia Dei invincibili, sit peccatum gravius quocunq veniali etiam facto cum clara Dei cognitione et advertentia, eo q̃ sit gravius ex ratione et hac ratione, et ideo gravius Deo displicetur, ita vero q̃ cum peccatum veniale, sit levior, ita rationem et nam rationem, atq deinceps Deo leviter displicetur, nihilominus hoc, sit et incompensabile, a quocunq puro bono, credibilius erit actionem per se gravius malam licet juncta cum ignorantia vel inadvertentia Dei invincibili sive peccatum mortale separatum ab offensa Dei esse incompensabile a quocunq bono opere puræ creaturæ.

A.P.T. V.

An quis homo possit condigne satisfacere pro reatu poenæ debitæ peccato mortali?

Homine reatus poenæ debitæ peccato mortali illius obnoxio passive nec debitum subeundi poenam æternam, cuius est damnum respiciens ex peccato mortali, q̃ debitum est nexum cum huiusmodi peccato certum est apud omnes Catholicos. pro resolutione a. propositæ difficultatis advertendum est dupliciter fingi posse q̃ is qui peccavit mortaliter habet reatum poenæ æternæ. primo ita ut simul cum eodem debito sit adhuc in peccato mortali habituali et adhuc sit inimicus Dei. deo ita ut culpa mortalis remissa adhuc in eo qui peccavit debitum æternæ poenæ persueret, sive id sit possibile per absolutam Dei potentiam, ut cum Scotus vellit Suarez tomo 4. in 3 partem disp. 10 sect. 2. num. 9. sive id sit impossibile, ut alij sentiunt.

Dicendum est primum hominem posse condigne satisfacere pro reata poenæ æternæ debitæ peccato mortali, in hac re veniamus cum D. Thoma in 4 dist. 14 q. 2 art. 1 quæstiuncula 2 in corpore et ad primum et ad 2um. Suarez disp. citata sect. 3 num. 22 et alios. hoc a. docet et ita Alexandrum Alensem et Paludanum, qui eum dicunt, ut dictum est supra cap. 3. verum hominem posse condigne satisfacere pro peccato mortali, et coherenter procedant se dicunt dicere eundem hominem posse condigne satisfacere etiam pro poena æterna debita peccato mortali, cum nihil sit condigne satisfacere pro poena quam pro culpa cui illa debetur.

Probant aliqui propositionem hoc modo: omnes opera puri hominis habent valorem solum finitum ad satisfaciendum, et propterea non potest condigne satisfacere pro poena infinita, qualis est æterna, et quia debetur peccato mortali.

Sed ita hanc rationem, quia Deus potest opera puri hominis habere quidem valorem finitum ad satisfaciendum eo q̃ habent valorem satisfactionis simpliciter infinitum, cum hoc tamen stare potest q̃ opera puri hominis possint condigne satisfacere pro poena æterna, es q̃ operas bona puri hominis habent valorem

finitum